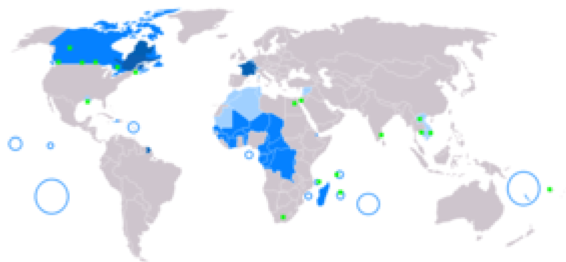
WIKIPEDIA

Wikang Pranses

Mula sa Wikipediang Tagalog, ang malayang ensiklopedya

bughaw: mga lugar na Francophone; asul: wikang pampangasiwaan; asul na masilaw: wikang pangkultura; berde: minoriya

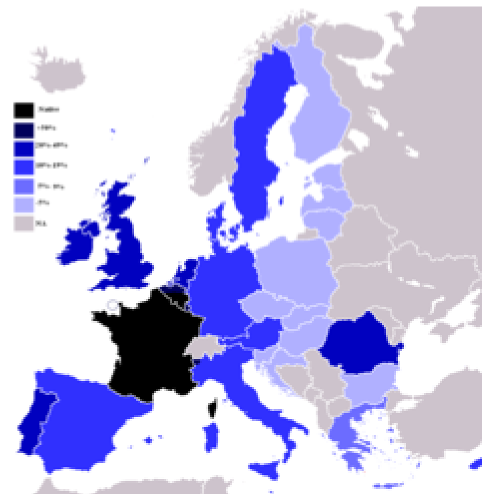
Ang **Pranses** (Pranses: *français*; Ingles: *French*) ay isang wika na nagmula sa Pransiya. Noong 1999, ito ang wikang may ika-11 pinakamalaking bilang ng mga tagapagsalita sa buong daigdig, sinasalita ng higit-kumulang na 77 milyong tao (tinatawag na *francophones*) bilang inang wika, at 128 milyon na kinabibilangan ng mga tao na tinatanggap ito bilang pangalawang wika. Ito ang opisyal o pampangasiwaang wika sa iba't ibang komunidad o samahán (katulad ng Unyong Europeo, International Olympic Committee, Mga Nagkakaisang Bansa, at Universal Postal Union). Ang mga mananalita ng wikang Pranses ay tinatawag ding **Francophone** sa mga wikang Ingles at Pranses.

Mga nilalaman

Heographiyang Distribusyon

Europa

Ang Wikang Pranses ay ang opisyal na wika ng Pransiya, Suwisa, Belgium, Monaco, Andorra, Italya, Luxembourg at isang minoryang wika sa United Kingdom.

Kaalaman ng wikang Pranses sa Unyong Europeo at mga kandidatong bansa[1]

Pransiya

Ayon sa Konstityusyon ng Pransiya, ang wikang Pranses ay naging opisyal na wika ng Pransiya mula noong 1992.[2]

Suwiso

Habang ang wikang Pranses kasáma ng wikang Aleman, Italyano at Romansh ay ang mga opisyal na wika ng Suwiso, habang ang wikang Pranses ay ang katutubong wika ng halos 20 bahagdan na mga Suwiso.

Belgium

Sa Belgium, ang wika ay ang opisyal na wika ng Wallonia (maliban sa Hilagang Cantons kung saan ang wikang Aleman ay ginagamit) at isa sa dalawang opisyal na wika—Kasama ang wikang Olandes—ng Brussels kung saan ito'y binibigkas ng mayoriya ng populasyon. Sa total, 40 bahagdan ng populasyon ng Belgium ay nagsasalita ng Pranses at ang natitiráng 60 bahagdan ay nagsasalita ng Dutch.

Monako at Andorra

Kahit Monégasque ay pambansang wika ng Monako, ang wikang Pranses ay ang opisyal na wika at binubuo ng mga Pranses ang 47 bahagdan
Habang naman sa Andorra, kahit ang Katalan ang opisyal na wika, ang Pranses ay karaniwang ginagamit dahil ito'y malápit sa Pransiya at 7 bahagdan ng populasyon ay binubuo ng mga Pranses.

United Kingdom at Italya

Sa United Kingdom, ito'y isang minoryang wika at 23 bahagdan ng populasyon ay nakakaintindi ng Pranses. Sa Italya, ang wikang Pranses ay opisyal na wika kasáma ang wikang Italyano sa maliit na rehiyon ng Aosta Valley sa Italya.

Amerika

Sa Canada, ang wikang Pranses ay opisyal na wika kasáma ang Ingles. Sa Québec, Canada kung saan walumpong bahagdan ng populasyon ay Pranses ang kanilang katutubong wika. Mahigit na 10,170,000 na mga Kanadiano o kaya 30.6 bahagdan ng populasyon ay ginagamit ang Pranses bilang unang o ikalawang wika. Dahil sa mga programang bilingguwal sa mga paaralan ay tumataas ang bahagdan ng mga Kanadiyanong gumagamit ng Pranses.

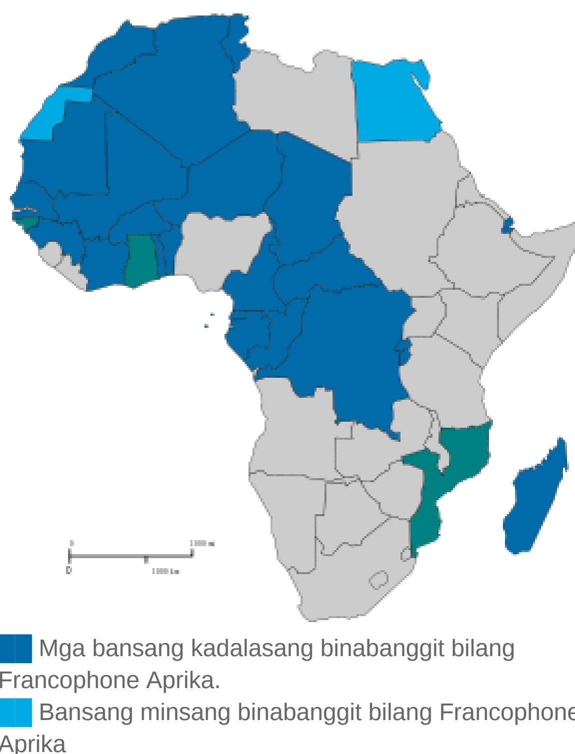
Ang Pranses ay isang opisyal na wika ng Haiti kahit ito'y ginagamit lámang ng mga táong mayayaman, habang naman ang Haitan Creole (isang wikang base sa Pranses creole) ay mas ginagamit bílang katutubong wika.

Sa mga ibayong dagat na mga teritoryo ng Pransiya; French Guiana, Guadeloupe, Martinique, Saint Barthélemy, Saint Martin at Saint-Pierre at Miquelon, ang Pranses ay ang opisyal na wikang ginagamit.

Ang Pranses ay ikaapat sa mga karamihan na sinasalita pagkatapos ng Espanyol, Tsino at Ingles.[3][4] at ikalawa sa mga karamihan na sinasalita sa mga estado ng Louisiana, Maine, Vermont at New Hampshire. Ang Louisiana ay tahanan sa maraming diyalekto, kung saan ang pinakamaraming sumasalita ng Pranses Cajun.

Aprika

Karamihan ng mga nakakasalita ng wikang Pranses ay tumitirá sa Aprika. Ayon sa ulat ng Organisation internationale de la Francophonie noong 2007 tumataya sa 115 na milyon na mga Aprikano sa 31 na mga bansa sa Aprika ay nakakasalita ng Pranses bílang unang o ikalawang wika.

Mga bansang kadalasang binabanggit bilang Francophone Aprika.
Bansang minsang binabanggit bilang Francophone Aprika

Asya

Sa Lebanon ang Pranses ay opisyal na wika kasáma ang Arabic at ito'y tinuturo at ginagamit sa mga paaralan at mga sentro pang-edukasyonal. Katulad sa Lebanon, ang Pranses sa Syria ay naging opisyal hanggang 1943 pero hanggang ngayon ito'y ginagamit ng mga tao na nasa mga mataas na mga ranggo. Sa Timog-silangang Asya ang Pranses ay isang administrabong wika sa Laos at Cambodia kahit ang impluwensiya ng wika ay uminog ng mga nagdaang mga siglo. Noong panahon ng Kolonyang Pranses, ang mga matataas na mga tao ay gumamit ng Pranses at ang mga mangagawang Biyetnamese ay gumamit ng isang wikang Pranses creole na kilala bilang "Tây Bồi" na ngayon ay extinct na.

Indiya

Sa Indiya, sa Indiyanong Unyong teritoryo ng Pondicherry ang Pranses ay ginagamit kasama ang mga rehiyonal na mga wika ang Telugu at Tamil habang sa Tamil Nadu, Indiya ang mga mangangaral ay may magdedesisyon kung ang Pranses ay pipiliin bílang ikalawang o ikatlong wika na kadalasang kasama ang Ingles at Tamil. Ang Pranses rin ay tinuturo rin sa estado ng Marahashtra, Indiya sa mga sekondaryong paaralan bílang ikatlong wika para sa preperasyon sa mga exams. Sa mga paaralan na may CBSE at NCR kurikulum ang Pranses ay bahagi nagpagaaral sa ikatlong antas. Sa ikaapat na antas ang mga magaaral ay hinihiling na ialis ang Pranses o kaya ang Hindi (ang kanilang pambansang wika) bílang ikalawang wika nila.

Oceania

May mga ilang teritoryo ang Pransiya sa Oceania kung saan ang Pranses ay ginagamit katulad ang French Polynesia, Vanuatu, New Caledonia at, Wallis at Futana.

Mga Halimbawa

- wikt:en:French sa Wikang Ingles na Wiktionary
- wikt:en:Category:French language sa Wikang Ingles na Wiktionary

Ito'y mga halimbawang salita.

Pranses	Tagalog	Pagbigkas
monde	*mundo*	[mõd]
chanson	*kanta*	[shã-sõ]
téléphone	*telepono*	[tele-fon]
eau	*tubig*	[o]
feu	*apoy*	[foe]
livre	*libro*	[livr]
crayon	*lapis*	[cre-yõ]
maison	*bahay*	[me-zõ]
lit	*kama*	[li]
vie	*búhay*	[vi]
cuisine	*kusina*	[kÜi-zin]
garçon	*laláki*	gar-sõ
fille	*babae*	[fiy]
nourriture	*pagkain*	[nu-ri-tür]
grand	*malaki*	[grã]
petit	*maliit*	[pe-ti]
nuit	*gabí*	[nÜi]
matin	*umaga*	[ma-t~e]
jour	*araw*	[zhur]
mois	*buwan*	[mwa]
janvier	*Enero*	[zhã-vye]
février	*Pebrero*	[fe-vriye]
mars	*Marso*	[mars]
avril	*Abril*	[a-vril]
mai	*Mayo*	[me]
juin	*Hunyo*	[zhw~e]
juillet	*Hulyo*	[zhÜi-ye]
août	*Agosto*	[ut]
septembre	*Setyembre*	[sep-tãbr]
octobre	*Oktubre*	[ok-tobr]
novembre	*Nobyembre*	[no-vãbr]
décembre	*Disyembre*	[dey-sãbr]
car	*kasi*	[kar]
mais	*pero*	[me]
France	*Pransiya*	[frãs]
français	*Pranses*	[frã-se]
Les Îles Philippines	*Pilipinas*	[le-zil-fi-li-pin]

philippin	*Pilipino*	[fi-li-p~e]

Pananalita

- Magandang umaga: *Bonjour*
- Kumusta kayo? (pormal): *Comment allez-vous ?*
- ’Musta? (di-pormal): *Comment ça va ?*
- Oo: *Oui*
- Hindi: *Non*
- Nasaan po ang banyo?: *Où sont les toilettes?*
- Marunong po kayo mag-Ingles?: *Parlez vous l'anglais?*
- Hindi ko po kayo maintindihan: *Je ne vous comprends pas*
- (Maraming) Salamat: *Merci (beaucoup)*
- Pasensiya: *Je suis desolé(e)*
- Gusto kong pumunta sa Pransiya: *Je voudrais voyager/aller/visiter en France*
- Gusto kong magtrabaho sa Pransiya: *Je voudrais travailler en France*
- Mahal kitá: *Je t’aime*
- Paalam: *Au revoir!*
- Gusto kong bumili...: *Je voudrais acheter...*
- Magkano po ito?: *Combien ça coûte?*
- Maligayang Pasko: *Joyeux Noël*
- Nasaan po ang pinakamalápit na hintuan ng tren?: *Où est la station de métro/la gare de train la plus proche?*

Tingnan din

- Alliance française
- b:en:French sa Wikang Ingles na Wikibooks
- wikiversity:en:Topic:French sa Wikang Ingles na Wikiversity

Mga Kawing Panlabas

Mga Aralin

(Lahat ay sa wikang Ingles)

- French language resources and broadcasts in simplified French at Radio France Internationale (RFI) website (http://www.rfi.fr/lffr/statiques/accueil_apprendre.asp)
- Learn French (http://www.bbc.co.uk/languages/french/) *BBC*
- Learn French at About (http://french.about.com/) (including French gestures)
- Learn the basic rules of French (http://pagesperso-orange.fr/comptoir-des-archives/french.htm) (easy tables)
- French lessons at Target Language (http://www.targetlanguage.co.uk) (extensive)
- French Language Course (basic och first (1994) online course) (http://www.jump-gate.com/languages/french/)
- École Interculturelle de Français (http://www.eife2f.com), French language school in France

- The French Tutorial (http://www.frenchtutorial.com/)
- LearnFrenchVideo.com (http://learnfrenchvideo.com/) Audio lessons covering vocabulary, phrases, grammar and verbs.

Mga Online na Diksiyonaryo

(Lahat ay sa wikang Ingles)

Para sa unilingual dictionaries, tingnan fr:Dictionnaire.

- Talahulugan tagalog-prances-tagalog (http://www.dictionaric.com/dictionary/french/tagalog) Autor Patrick René Henri Jouannès alias Dictionaric On line since august 2019. Improvements and updatings will be brought.

- English - French Dictionary (http://www.free-dictionary-translation.com/english-french/index.html)
- Collins French Dictionary (http://www.collinslanguage.com/)
- English <-> French Dictionary with gender and type of words (http://www.mydictionary.net/french)
- Grand dictionnaire terminologique (http://www.oqlf.gouv.qc.ca/ressources/gdt_bdl2.html)
- Le Dictionnaire (http://www.le-dictionnaire.com)
- LookWAYup French English Dictionary (http://lookwayup.com/free/FrenchEnglishDictionary.htm)
- WordReference.com English-French dictionary (http://www.wordreference.com/fren/)
- Dictionnaire-Libre.fr - dictionnaire gratuit de 24 langues (http://dictionnaire-libre.fr/)

Bokabularyo

(Lahat ay sa wikang Ingles)

- Swadesh list in English and French
- A Two-Page PDF Reference Guide of the 681 Most Common French/English Verbs (http://www.dudziak.com/verbs.php)
- French vocabulary (http://www.frenchteacher.eu/french-vocabulary/), with audio
- Questions and answers (http://www.brain-tune.com/training/run_intro?catalog_id=17)
- Salitâ Wikang Pranses-Tagalog (http://www.dicovia.com/dico/francais-tagalog/lettre-A/0-59)

Audyo

(Lahat ay sa wikang Ingles)

- Free Audio base of French Words (http://shtooka.moostik.net/dico-fr/index.php?lng=en)
- French audio files of the Shtooka.net project (http://arael.shtooka.net/swf/french/index.php)

Mga Sanggunian

1. Source: EUROPA (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf), data for EU25, published before 2007 enlargement.

2. (sa Pranses) Loi constitutionnelle 1992 (http://www.languefrancaise.net/dossiers/dossiers.php?id_dossier=50) — *C'est à la loi constitutionnelle du 25 juin 1992, rédigée dans le cadre de l'intégration européenne, que l'on doit la première déclaration de principe sur le français, langue de la République.*
3. National Virtual Translation Center (https://www.nvtc.gov/lotw/months/november/USlanguages.html) — Languages Spoken in the U.S.
4. U.S. Census Bureau, Census 2000 Summary File 3 (http://factfinder.census.gov/servlet/QTTable?_bm=y&-geo_id=D&-qr_name=DEC_2000_SF3_U_QTP16&-ds_name=D&-_lang=en) — Language Spoken at Home: 2000.

- Académie française (http://www.academie-francaise.fr/) (sa Pransiya)
- Académie royale de langue et de littérature françaises de Belgique (http://www.arllfb.be/) (sa Belhika)
- Office québécois de la langue française (http://www.oqlf.gouv.qc.ca/english/charter/index.html) (sa Québec)
